

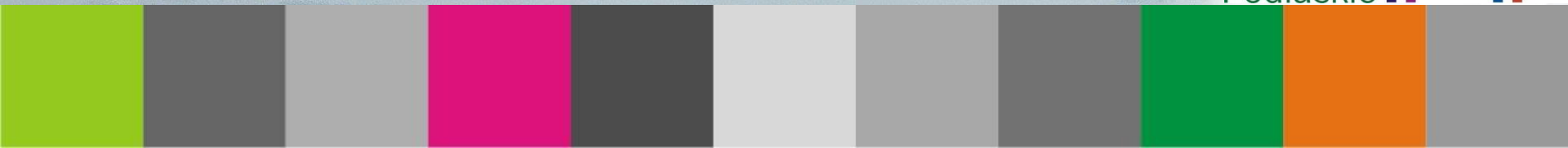
Wsparcie działań związanych z ochroną powietrza w województwie podlaskim

Konferencja uzgodnieniowa dotycząca
zmiany Kontraktu Terytorialnego

Białystok, 7 lutego 2022 r.

Podlaskie

Priorytet dla działań na rzecz ochrony klimatu

Polityka Unii Europejskiej priorytetowo traktuje działania związane z ochroną klimatu i redukcją emisji gazów cieplarnianych

✓ REKORDOWE FINANSOWANIE

- Bezprecedensowe kwoty przeznaczone na finansowanie działań związanych z ochroną klimatu: 30% wydatków z budżetu UE zostanie przeznaczone na wspieranie celów klimatycznych.

✓ AMBITNE CELE I WYZWANIA

- Neutralność klimatyczna UE do 2050 r. z nowym celem redukcyjnym
- Europejskie prawo klimatyczne i projekt pakietu zmian w unijnych regulacjach „Fit for 55”

Ochrona klimatu → ochrona powietrza

✓ GLOBALNE ↔ LOKALNE

- Działania dotyczące redukcji emisji gazów cieplarnianych, których nadrzędnym celem jest spowolnienia globalnych zmian klimatycznych będą również przyczyniać się do poprawy jakości powietrza w miejscowościach, gminach i powiatach województwa podlaskiego.

✓ WYSOKIE FINANSOWANIE ALE I SANKCJE

- Znaczące środki na finansowanie działań związanych z ochroną klimatu i powietrza, ale i poważne konsekwencje za naruszanie przepisów z tym związanych.

Art. 315a. Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska

1. W przypadku:

1) (uchylony)

2) niedotrzymania ustawowego terminu uchwalenia programów ochrony powietrza i ich aktualizacji lub planów działań krótkoterminowych,

3) niedotrzymania terminów realizacji działań określonych w programach ochrony powietrza i ich aktualizacjach lub planach działań krótkoterminowych

– organ za to odpowiedzialny podlega karze pieniężnej w wysokości od 50 000 zł do 500 000 zł.

Podlaskie

Zmiany ustawy *Prawo ochrony środowiska*

✓ ZAOSTRZANIE PRZEPISÓW dot. EMISJI ORAZ JAKOŚCI POWIETRZA

- W 2019 roku miała miejsce nowelizacja *ustawy Prawo ochrony środowiska*, która dotyczyła implementacji zapisów wyroku TSUE z dnia 22 lutego 2018 r., m in. w zakresie skrócenia terminów realizacji programów ochrony powietrza.
- Zmiana przepisów spowodowała konieczność aktualizacji wojewódzkich programów ochrony powietrza w całej Polsce.

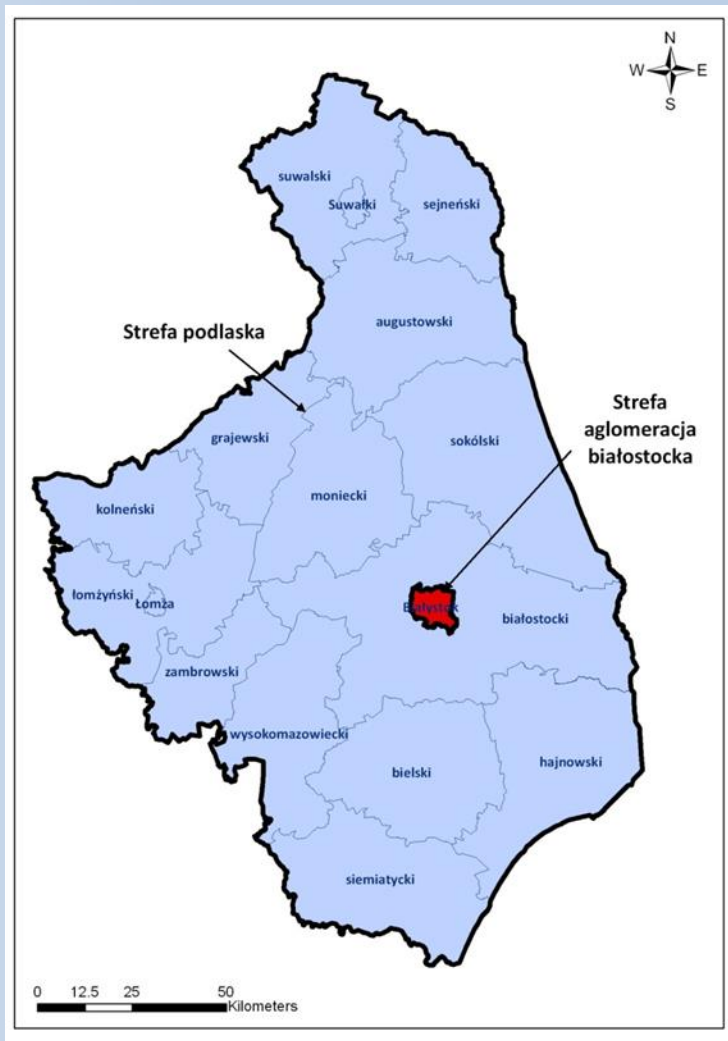

- W województwie podlaskim w 2020 r. został opracowany i uchwalony *Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej* z uwagi na przekroczenie poziomu dopuszczalnego PM 2,5 oraz poziomu docelowego B(a)P.
- Aktualnie trwają prace nad *Programem ochrony powietrza dla strefy podlaskiej* ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10 oraz *Programu ochrony powietrza dla strefy aglomeracja białostocka* ze względu na przekroczenie poziomu B(a)P. Planowany termin uchwalenia ww. dokumentów przez Sejmik Województwa Podlaskiego to 27 czerwca 2022 r.

Ochrona powietrza

w świetle ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska

✓ REALIZACJA OCHRONY POWIETRZA ZGODNIE Z USTAWĄ POŚ

• Oceny jakości powietrza dokonuje się w strefach.

Strefę stanowi:

- 1) *aglomeracja o liczbie mieszkańców większej niż 250 tysięcy;*
- 2) *miasto o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy;*
- 3) *pozostały obszar województwa, niewchodzący w skład miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy oraz aglomeracji.*

• W województwie podlaskim są dwie strefy, w których dokonuje się oceny jakości powietrza:

- I. Strefa aglomeracja białostocka
- II. Strefa podlaska

Ochrona powietrza

w świetle ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska

- **Oceny poziomów substancji w powietrzu** w strefach na podstawie wyników pomiarów lub innych metod oceny jakości powietrza, w tym modelowania matematycznego transportu i przemian substancji w powietrzu dokonuje **Główny Inspektor Ochrony Środowiska** w wyznaczonych strefach.
- GIOŚ w terminie **do dnia 30 kwietnia każdego roku**, dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni.

Ochrona powietrza

w świetle ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska

Stan jakości powietrza w woj. podlaskim w latach 2013 - 2020

	Aglomeracja Białostocka				strefa podlaska			
	Poziom dopuszczalny Pył PM10	Poziom dopuszczalny Pył PM2,5	Poziom docelowy B(a)P	Poziom celu długoterm. O ₃	Poziom dopuszczalny Pył PM10	Poziom dopuszczalny Pył PM2,5	Poziom docelowy B(a)P	Poziom celu długoterm. O ₃
2013						Łomża		cała strefa
2014						Łomża	Suwałki	cała strefa
2015						Łomża	miasta powiat. ^{1,2}	cała strefa
2016						Łomża		cała strefa
2017						Łomża	miasta powiat. ^{1,2}	cała strefa
2018						Łomża	miasta powiat., Łapy ^{1,2}	cała strefa
2019						Łomża		cała strefa
2020					Łomża	Łomża, Hajnówka ²	miasta powiat., Łapy ^{1,2}	cała strefa

Objaśnienia	
	Poziom normy dotrzymany
	Poziom normy przekroczoney
¹ miasta powiat. oznaczają miasta siedziby powiatów oraz miasta Łomża i Suwałki	
² przekroczenie wartości dopuszczalnej określono na podstawie wyników modelowania	

Podlaskie

Stan jakości powietrza w województwie podlaskim

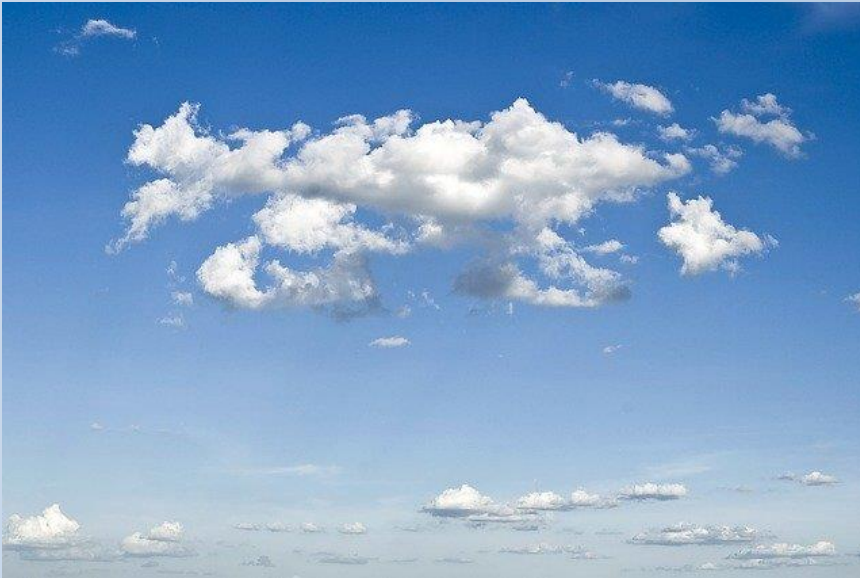
W Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie podlaskim – raport wojewódzki za rok 2020 Główny Inspektor Ochrony Środowiska stwierdził przekroczenie:

- poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 w strefie podlaskiej (obszarem przekroczeń jest miasto Łomża, gdzie odnotowano 36 dni z przekroczoną dobową wartością dopuszczalną przy dopuszczalnych 35 dniach),
- poziomu dopuszczalnego pyłu PM2,5 w strefie podlaskiej (obszarem przekroczeń jest miasto Łomża, gdzie odnotowano średnioroczne stężenie 22 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ przy dopuszczalnym 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$),
- poziomu docelowego B(a)P w strefie aglomeracja białostocka oraz strefie podlaskiej (w Białymstoku i Suwałkach odnotowano stężenie 2 ng/m^3 , zaś w Łomży 5 ng/m^3 przy dopuszczalnej wartości 1 ng/m^3).

Programy ochrony powietrza

realizowane w woj. podlaskim

- Programy ochrony powietrza **wskazują istotne powody (źródła) wystąpienia przekroczeń norm jakości powietrza oraz określają działania, których wdrożenie spowoduje poprawę jakości powietrza i dotrzymanie norm określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 kwietnia 2021 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2021 r. poz. 845).**
- Program ochrony powietrza nakłada obowiązek realizacji takich działań naprawczych, aby okresy, w których nie są dotrzymane poziomy dopuszczalne lub docelowe były jak najkrótsze.

Programy ochrony powietrza

realizowane w województwie podlaskim

Aktualnie w województwie podlaskim obowiązują 2 programy ochrony powietrza:

1. „Program ochrony powietrza dla aglomeracji białostockiej” (wraz z planem działań krótkoterminowych) przyjęty uchwałą Nr XXXIV/415/13 z dnia 20 grudnia 2013 r. - zaktualizowany uchwałą Nr XIX/235/2020 z dnia 8 czerwca 2020 r.
2. „Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej” (wraz z planem działań krótkoterminowych) - uchwała Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XXXIV/415/13 z dnia 20 grudnia 2013 r. - zaktualizowany uchwałą Nr XIX/236/2020 z dnia 8 czerwca 2020 r.

DZIAŁANIA NAPRAWCZE
określone w Programie ochrony powietrza dla strefy podlaskiej
przyjętym uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XIX/236/2020 z dnia 8 czerwca 2020 r.

- 1) Szczegółowa inwentaryzacja źródeł niskiej emisji – ogrzewania lokali mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej w gminach miejskich oraz miastach będących siedzibą gmin miejsko-wiejskich strefy podlaskiej
– w terminie do 31 grudnia 2021 r.

- 2) Opracowanie i przyjęcie w miastach na prawach powiatu oraz miastach siedzibach powiatów strefy podlaskiej oraz w mieście Łapy szczegółowego harmonogramu rzeczowo-finansowego
– w terminie do 31 marca 2022 r.

DZIAŁANIA NAPRAWCZE

określone w Programie ochrony powietrza dla strefy podlaskiej
przyjętym uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XIX/236/2020 z dnia 8 czerwca 2020 r.

- 3) Zwiększanie powierzchni zieleni w m. Łomża
– w terminie do 30 czerwca 2026 r. (realizowane w sposób ciągły do tej daty).

- Realizacja działania będzie odbywała się poprzez tworzenie zielonej infrastruktury, funkcyjnych obszarów zielonych, rewitalizację zieleni oraz wzbogacanie terenów zieleni (zagęszczanie, dosadzenia) w mieście Łomża sprzyjających poprawie warunków mikroklimatycznych i powodujących poprawę wymiany ciepłej.

DZIAŁANIA NAPRAWCZE

określone w Programie ochrony powietrza dla strefy podlaskiej

przyjętym uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XIX/236/2020 z dnia 8 czerwca 2020 r.

4) Edukacja ekologiczna

– w terminie do 30 czerwca 2026 r. (realizowane w sposób ciągły do tej daty).

- ✓ Za realizację działania odpowiedzialne są wszystkie samorządy gminne i powiatowe na terenie strefy podlaskiej.

W ramach Programu ochrony powietrza przewidziano działania w zakresie edukacji ekologicznej odnoszącej się do poprawy jakości powietrza. Akcje edukacyjne powinny mieć na celu uświadamianie społeczeństwa i wzbogacanie wiedzy w zakresie:

- Zachowań pogarszających jakość powietrza (np. szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych; spalania węgla w kotłach bezklasowych);
- Skutków zdrowotnych i finansowych złej jakości powietrza;
- Działań, które można i należy podejmować, aby lokalnie poprawić jakość powietrza;
- Kształtowania właściwych zachowań społecznych poprzez propagowanie konieczności oszczędzania energii cieplnej i elektrycznej;
- Informowanie mieszkańców o możliwości uzyskania dopłat i skorzystania z finansowych programów gminnych, wojewódzkich, ogólnokrajowych.

DZIAŁANIA NAPRAWCZE

określone w Programie ochrony powietrza dla strefy podlaskiej

przyjętym uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XIX/236/2020 z dnia 8 czerwca 2020 r.

„W ramach tego działania przewidziano w latach 2021-2025:

- coroczny udział w jednej z ogólnopolskich akcji edukacyjnych z zakresu ochrony środowiska i ochrony powietrza – odpowiedzialny samorząd powiatowy;
- corocznie przygotowanie i przeprowadzenie jednej akcji edukacyjnej dot. czystości powietrza – odpowiedzialny samorząd powiatowy;
- coroczny udział w jednej z ogólnopolskich akcji edukacyjnych z zakresu ochrony środowiska i ochrony powietrza – odpowiedzialny samorząd gminny;
- corocznie przygotowanie i przeprowadzenie dwóch akcji edukacyjnych – odpowiedzialny samorząd gminny.

W roku 2020 oraz 2026:

- przygotowanie i przeprowadzenie jednej akcji edukacyjnej – odpowiedzialny samorząd powiatowy;
- przygotowanie i przeprowadzenie jednej akcji edukacyjnej – odpowiedzialny samorząd gminny.”

DZIAŁANIA NAPRAWCZE

określone w Programie ochrony powietrza dla strefy podlaskiej

przyjętym uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XIX/236/2020 z dnia 8 czerwca 2020 r.

5. Ograniczenie emisji substancji z procesu wytwarzania energii cieplnej dla potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody w lokalach mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej w miastach na prawach powiatu strefy podlaskiej, miastach siedzibach powiatów i mieście Łapy
- w terminie do 30 czerwca 2026 r. (realizowane w sposób ciągły do tej daty).

- Zadanie to ma być zrealizowane poprzez **wyeliminowanie w miastach Augustów, Bielsk Podlaski, Grajewo, Hajnówka, Łapy, Łomża, Kolno, Mońki, Sejny, Siemiatycze, Sokółka, Suwałki, Wysokie Mazowieckie oraz Zambrów, wszystkich kotłów na paliwo stałe niespełniające normy co najmniej dla klasy 5** według normy PN-EN 303–5:2012 (**czyli kotłów pozaklasowych – tzw. kopciuchów**) **w terminie do 30 czerwca 2026 r.**

- Zobowiązani do realizacji tego działania są użytkownicy kotłów na paliwo stałe o mocy poniżej 1,0 MW (osoby fizyczne, przedsiębiorcy i osoby prawne oraz samorząd powiatowy/gminny odnośnie majątku powiatu/gminy).

Programy ochrony powietrza w województwie podlaskim

Realizacja programu – monitoring działań

- ✓ Wójt, burmistrz, prezydent miasta przedkłada zarządowi województwa **sprawozdanie** z wykonanych działań naprawczych do dnia **28 lutego** każdego roku za rok poprzedni.
- ✓ Zarząd województwa monitoruje wykonanie przez podmioty i organy wskazane w programie ochrony powietrza oraz w planie działań krótkoterminowych, działań naprawczych realizowanych na szczeblu gminnym i powiatowym oraz w terminie do dnia 31 marca, przekazuje Ministrowi Klimatu i Środowiska okresowe coroczne sprawozdanie z ich realizacji za poprzedni rok kalendarzowy.

Finansowanie ze środków UE

Linia demarkacyjna w zakresie działań związanych z ochroną powietrza

Komplementarność i demarkacja pomiędzy programami krajowymi i regionalnymi w ramach CP2:

„Odnosnie mieszkalnictwa, interwencja ze strony programów krajowych będzie dotyczyła wielorodzinnych budynków mieszkalnych stanowiących własność Skarbu Państwa oraz budynki spółdzielni mieszkaniowych, a na poziomie regionalnym będą wspierane wielorodzinne budynki mieszkalne inne niż budynki mieszkalne stanowiące własność Skarbu Państwa oraz inne niż budynki spółdzielni mieszkaniowych – np. wspólnoty, TBS, budynki komunalne. Jednocześnie w przypadku wyczerpania środków z programu „Czyste Powietrze”, zasilanego pierwotnie środkami KPO, w miarę dostępnych środków w polityce spójności będzie możliwe ich skierowanie na kontynuację tego programu.”

Finansowanie ze środków UE

Linia demarkacyjna w zakresie działań związanych z ochroną powietrza

Komplementarność i demarkacja pomiędzy programami krajowymi i regionalnymi w ramach CP2:

„W zakresie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej. Z poziomu kraju wspierane będą budynki administracji rządowej i jej podległych jednostek oraz uczelnie, szpitale zarządzane przez administrację rządową, a ze środków programów regionalnych - budynki publiczne, których właścicielem jest samorząd terytorialny oraz podległe mu organy i jednostki organizacyjne oraz jednostki zarządzane.”

Nie będzie możliwości finansowania z programów regionalnych wymiany kotłów w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych.

Zadanie to będzie finansowane wyłącznie w ramach Programu Czyste Powietrze. Na program Czyste Powietrze zostanie zapewnione wsparcie ze środków Krajowego Planu Odbudowy i Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

Priorytet II: Region przyjazny środowisku

Cel szczegółowy (i): Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych (Działanie 2.1)

- ✓ kompleksowe inwestycje na rzecz poprawy efektywności energetycznej przedsiębiorstw służące zmniejszeniu zużycia energii elektrycznej i/lub ciepła wraz z montażem odnawialnych źródeł energii,
- ✓ kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej,
- ✓ kompleksowa modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkalnych (np. wspólnot, товариств budownictwa społecznego), w tym budynków komunalnych,
- ✓ modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne,
- ✓ efektywne sieci ciepłownicze i chłodnicze (budowa i modernizacja sieci) wraz z magazynami ciepła,
- ✓ promocja, doradztwa, podnoszenia świadomości i wiedzy mieszkańców, przedsiębiorców i władz lokalnych województwa podlaskiego w zakresie efektywności energetycznej i wykorzystania OZE w budownictwie zeroemisyjnym
- ✓ planowane wsparcie realizacji projektów wdrażających działania wynikające z wojewódzkich programów ochrony powietrza

SONDA nr 1

Które z niżej wymienionych działań wspierających są Pana/Pani zdaniem najważniejsze do realizacji z uwagi na możliwość przyczynienia się do rzeczywistej poprawy jakości powietrza (z podanych 7 proszę wybrać maksymalnie 3):

- 1) wsparcie informacyjne i edukacyjne dla mieszkańców – doradztwo energetyczne i ekologiczne w zakresie związanym ze zmianą źródła ogrzewania, efektywnością energetyczną, możliwością uzyskania na ten cel dofinansowania itp. (np. poprzez budowę sieci ekodoradców),
- 2) zdiagnozowanie, przeciwdziałanie i wsparcie gospodarstw dotkniętych ubóstwem energetycznym,
- 3) organizacja i finansowanie wsparcia dla urzędników samorządowych (a tam gdzie funkcjonują – straży miejskich) celem ułatwienia wykonywania kontroli palenisk pod kątem spalanych paliw/odpadów (w tym zakup przyrządów pomiarowych do kontroli palenisk domowych itp.),
- 4) współpraca międzygminna, instytucjonalna i z organizacjami ekologicznymi,

SONDA nr 1

Które z niżej wymienionych działań wspierających są Pana/Pani zdaniem najważniejsze do realizacji z uwagi na możliwość przyczynienia się do rzeczywistej poprawy jakości powietrza (z podanych 7 proszę wybrać maksymalnie 3):

- 5) finansowanie tworzenia punktów obsługi beneficjenta programu Czyste Powietrze w każdej gminie,
- 6) finansowanie szkoleń zawodowych dla przedsiębiorców z branż realizujących przedsięwzięcia wpływające na efektywność energetyczną (pod kątem wykonywania prac w taki sposób, aby uzyskiwać jak najwyższą efektywność energetyczną),
- 7) wdrażanie systemów informatycznych wspierających procesy zarządzania jakością powietrza.

SONDA nr 2

Proszę o ułożenie poniższych działań wspierających zgodnie z hierarchią ważności rozumianą jako skuteczność działań w poprawie jakości powietrza (od 1 – działanie najmniej ważne do 7 – działanie najważniejsze):

- 1) wsparcie informacyjne i edukacyjne dla mieszkańców – doradztwo energetyczne i ekologiczne w zakresie związanym ze zmianą źródła ogrzewania, efektywnością energetyczną, możliwością uzyskania na ten cel dofinansowania itp. (np. poprzez budowę sieci ekodoradców),
- 2) zdiagnozowanie, przeciwdziałanie i wsparcie gospodarstw dotkniętych ubóstwem energetycznym,
- 3) organizacja i finansowanie wsparcia dla urzędników samorządowych (a tam gdzie funkcjonują – straży miejskich) celem ułatwienia wykonywania kontroli palenisk pod kątem spalanych paliw/odpadów (w tym zakup przyrządów pomiarowych do kontroli palenisk domowych itp.),
- 4) współpraca międzygminna, instytucjonalna i z organizacjami ekologicznymi,

Podlaskie

SONDA nr 2

Proszę o ułożenie poniższych działań wspierających zgodnie z hierarchią ważności rozumianą jako skuteczność działań w poprawie jakości powietrza (od 1 – działanie najmniej ważne do 7 – działanie najważniejsze):

- 5) finansowanie tworzenia punktów obsługi beneficjenta programu Czyste Powietrze w każdej gminie,
- 6) finansowanie szkoleń zawodowych dla przedsiębiorców z branż realizujących przedsięwzięcia wpływające na efektywność energetyczną (pod kątem wykonywania prac w taki sposób, aby uzyskiwać jak najwyższą efektywność energetyczną),
- 7) wdrażanie systemów informatycznych wspierających procesy zarządzania jakością powietrza.

SONDA nr 3

Czy będzie Pan/Pani zainteresowana aplikowaniem o środki na realizację któregoś z poniższych działań na terenie Pana/Pani gminy/powiatu? Jeśli tak, proszę zaznaczyć te działania (z podanych 7 proszę wybrać maksymalnie 3).

- 1) wsparcie informacyjne i edukacyjne dla mieszkańców – doradztwo energetyczne i ekologiczne w zakresie związanym ze zmianą źródła ogrzewania, efektywnością energetyczną, możliwością uzyskania na ten cel dofinansowania itp. (np. poprzez budowę sieci ekodoradców),
- 2) zdiagnozowanie, przeciwdziałanie i wsparcie gospodarstw dotkniętych ubóstwem energetycznym,
- 3) organizacja i finansowanie wsparcia dla urzędników samorządowych (a tam gdzie funkcjonują – straży miejskich) celem ułatwienia wykonywania kontroli palenisk pod kątem spalanych paliw/odpadów (w tym zakup przyrządów pomiarowych do kontroli palenisk domowych itp.),
- 4) współpraca międzygminna, instytucjonalna i z organizacjami ekologicznymi,

SONDA nr 3

Czy będzie Pan/Pani zainteresowana aplikowaniem o środki na realizację któregoś z poniższych działań na terenie Pana/Pani gminy/powiatu? Jeśli tak, proszę zaznaczyć te działania (z podanych 7 proszę wybrać maksymalnie 3).

- 5) finansowanie tworzenia punktów obsługi beneficjenta programu Czyste Powietrze w każdej gminie,
- 6) finansowanie szkoleń zawodowych dla przedsiębiorców z branż realizujących przedsięwzięcia wpływające na efektywność energetyczną (pod kątem wykonywania prac w taki sposób, aby uzyskiwać jak najwyższą efektywność energetyczną),
- 7) wdrażanie systemów informatycznych wspierających procesy zarządzania jakością powietrza.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

Anna Krysztopik

Dyrektor Departamentu Ochrony Środowiska

Urząd Marszałkowski

Województwa Podlaskiego w Białymstoku

Podlaskie